

Szegedi Ítéltábla

Bf.III.45/2024/16.

A Szegedi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Szegeden, 2024. július 2. napján megtartott fellebbezési nyilvános ülés alapján meghozta a következő

ítéletet:

A költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt *Terhelt1 és társai* ellen indított büntetőügyben a Szolnoki Törvényszék 2023. június 12. napján kihirdetett 5.B.32/2021/84. számú ítéletét *megváltoztatja* az alábbiak szerint:

Terhelt1 I. rendű vádlottal szemben a pénzbüntetés kiszabását *mellőzi*.

Terhelt2 II. rendű vádlott vonatkozásában a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést, valamint a pénzbüntetés kiszabását *mellőzi*.

Terhelt2 II. rendű vádlottat 2 (kettő) év közügyektől eltiltásra is *ítéli*.

Terhelt2 II. rendű vádlott a kiszabott szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

Terhelt3 III. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 1 (egy) év 8 (nyolc) hónapra *enyhíti*, a közügyektől eltiltás és a pénzbüntetés kiszabását *mellőzi*.

A III. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtását 3 (három) év próbaidőre *felfüggeszti*.

A III. rendű vádlott a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

Az elsőfokú eljárás során felmerült 826.420,- (nyolcszázhuszonhatezer-négyszázhusz) forint bűnügyi költségből Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlott egyetemlegesen 752.720,- (hétszázötvenkettőezer-hétszázhusz) forintot köteles megfizetni, 9.200,- (kilencezer-kettőszáz) forintot pedig az állam visel.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet *helybenhagyja* azzal, hogy a vádlottak terhére megállapított költségvetési csalás büntettének jogszabályi alapja helyesen: Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont 3. fordulat, (5) bekezdés b) pont 2. fordulat.

Terhelt1 I. rendű vádlottat a gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól tekinti eltiltottnak.

Az ítélettel szemben fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

[1] A Szolnoki Törvényszék a 2023. június 12. napján kihirdetett 5.B.32/2021/84. számú ítéletével **Terhelt1 I. rendű vádlottat** költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] és 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége [Btk. 345. §] miatt – halmazati büntetésül – 2 év szabadságvesztésre, 300 napi tétel pénzbüntetésre és 3 év gazdasági társaság vezető tisztségviselői tevékenység gyakorlásától eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata börtön. A szabadságvesztés végrehajtását 4 évi próbaidőre felfüggesztette azzal, hogy annak elrendelése esetén a szabadságvesztésből legkorábban annak kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1.000 forintban állapította meg azzal, hogy az így kiszabott mindösszesen 300.000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

[2] **Terhelt2 II. rendű vádlottat** bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] és 2 rendbeli folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége [Btk. 345. §] miatt – halmazati büntetésül – 1 év 8 hónap szabadságvesztésre és 250 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. Megállapította, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata börtön. A szabadságvesztés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette azzal, hogy annak elrendelése esetén a szabadságvesztésből legkorábban annak kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1.000 forintban állapította meg azzal, hogy az így kiszabott mindösszesen 250.000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

[3] **Terhelt3 III. rendű vádlottat** bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] és 2 rendbeli folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége [Btk. 345. §] miatt – halmazati büntetésül – 2 év szabadságvesztésre, 2 év közügyektől eltiltásra és 280 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. Megállapította, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata börtön, és a III. rendű vádlott a szabadságvesztésből legkorábban annak kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1.000 forintban állapította meg azzal, hogy az így kiszabott mindösszesen 280.000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

[4] A törvényszék kötelezte Terhelt1 I. rendű vádlottat 64.500 forint, továbbá mindhárom vádlottat egyetemlegesen 156.320 forint bünygi költség külön felhívás szerint az állam részére történő megfizetésére.

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben ellenérdekű fellebbezések bejelentésére került sor az alábbiak szerint.

[6] Az ügyészség – a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontja alapján – Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 II. rendű vádlott terhére, súlyosítás végett, a velük szemben kiszabott szabadságvesztés tartamának felemelése, a büntetés felfüggesztésének mellőzése és közügyektől eltiltás kiszabása, valamint Terhelt3 III. rendű vádlott terhére, szintén súlyosítás végett, a vele szemben kiszabott szabadságvesztés tartamának felemelése érdekében jelentett be fellebbezést.

[7] Terhelt1 I. rendű vádlott és védője – egyezően – az I. rendű vádlott felmentése, másodlagosan pedig a kiszabott büntetés enyhítése érdekében jelentett be fellebbezést.

[8] Terhelt2 II. rendű vádlott és védője – egyezően – a II. rendű vádlott bűnösségének megállapítása, a cselekmények minősítése, valamint a kiszabott szabadságvesztés és pénzbüntetés miatt, továbbá az elsőfokú ítélet indokolása ellen jelentett be fellebbezést.

[9] Terhelt3 III. rendű vádlott és védője – egyezően – a III. rendű vádlott bűnösségének megállapítása és a büntetés kiszabása miatt, elsődlegesen a III. rendű vádlott felmentése, másodlagosan pedig a vele szemben kiszabott büntetés enyhítése érdekében teljes körben, továbbá az elsőfokú ítélet rendelkező része és annak indokolása ellen jelentett be fellebbezést.

[10] **A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Főügyészség** képviselője fellebbezésének indokolásában kiemelte, hogy a törvényszék Terhelt1 I. rendű vádlott esetében helyes indokolás mellett tért el a büntetési tétel középértékétől a terhelt javára, valamint a büntetés kiszabása körében indokolt volt az ún. enyhítő rendelkezések alkalmazása is, a kiszabott szabadságvesztés tartamát ugyanakkor eltúlzottan enyhének tartotta, továbbá indokolatlannak minősítette a szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztését is. Az ügyészség fellebbezés indokolásában kifejtett álláspontja szerint az elsőfokú bíróság Terhelt2 II. rendű vádlott esetében nem értékelte kellő nyomattal azt, hogy a jelen eljárásban elbírált cselekményeket a vele szemben folyamatban lévő – részben ugyanilyen bűncselekmény miatt indult – büntetőeljárások hatálya alatt valószínűsítette meg, mely körülményekre figyelemmel az ő esetében is eltúlzottan enyhe büntetés került kiszabásra azzal, hogy tévedett a törvényszék, amikor a szabadságvesztés végrehajtását próbaidőre felfüggesztette. Végezetül, Terhelt3 III. rendű vádlott vonatkozásában kifogásolta, hogy a büntetett előéletű és a terhére rótt cselekményeket ugyanilyen bűncselekmények miatt indult büntetőeljárás hatálya alatt megvalósító III. rendű vádlottal szemben az elsőfokú bíróság aránytalanul enyhe büntetést szabott ki.

[11] **Terhelt1 I. rendű vádlott védője** fellebbezésének indokolásában az elsőfokú ítélettel szemben bejelentett fellebbezését elsődlegesen az I. rendű vádlott bűncselekmény hiánya, másodlagosan bizonyítottság hiánya okából történő felmentése, harmadlagosan pedig a vele szemben kiszabott büntetés „lényeges és korlátlan” enyhítése érdekében tartotta fenn. Kifejtette azon álláspontját, mely szerint Terhelt1 I. rendű vádlott az eljárás során észszerű és logikus indokát adta annak, hogy milyen gazdasági-üzleti megfontolások alapján fizette ki hamarabb az alvállalkozókat, mint ahogy a megrendelőtől megkapta volna a pénzbeli ellenszolgáltatást, illetve a megrendelőktől kapott és az alvállalkozók részére kifizetett összegek miatt mutattak egyezőséget. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság az I. rendű vádlott ezen védekezését részben a logika szabályainak megsértésével, részben pedig iratellenes

megállapítások alapján vetette el. Az eljárásban kifejtetteket megismételve hangsúlyozta, hogy az időszakonként igen jelentős számú – adott esetben 200-300 – személy munkavégzését igénylő megrendeléseknek az ügyben érintett gazdasági társaságok csak úgy tudtak eleget tenni, ha alvállalkozókat vettek igénybe, így a szóban forgó megállapodások és az azok alapján kiállított bizonylatok fiktivitására vont elsőbírói következtetés alapjaiban téves.

[12] Terhelt1 I. rendű vádlott védője fellebbezésének indokolásában sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság ítélete nem adott egyértelmű és pontos magyarázatot arra a kérdésre, hogy az I. rendű vádlottnak mi volt a tényleges elkövetési magatartása, illetve ennek alapján pontosan mekkora összegű „adóeltitkolásban” vett részt. Terhelt1 I. rendű vádlott írásbeli vallomásainak részletes ismertetése alapján rámutatott arra, hogy az I. rendű vádlott tudata kizárólag arra terjedt ki, hogy a megrendelt munkákat az általa vezetett cégek a saját munkavállalóikkal nem tudják elvégezni, ezért alvállalkozók bevonására van szükség, amit azonban teljes egészében a fiai és tanúl könyvelő intézett, így arra nem volt rálátása. A védő érvelése szerint Terhelt1 I. rendű vádlott ezen védekezése az eljárás során nem nyert kétséget kizáró bizonyosságú cáfolatot, mint ahogy az sem, hogy nem bírt tudomással a szóban forgó bizonylatok valótlan tartalmáról.

[13] Terhelt1 I. rendű vádlott védőjének álláspontja szerint az I. rendű vádlott nem követett el szándékos bűncselekményt, cselekvőségére legfeljebb a „kellő körültekintés” hiánya jellemző, így amennyiben a vállalkozói láncolatban történt is költségvetést megkárosító magatartás, úgy azt nem a vádlottak, hanem a vállalkozási láncolatban „lentebb” álló vállalkozások valósították meg, amelyek csalárd magatartásukkal az I. rendű vádlottat is megtévesztették. A védő hivatkozása szerint jelen ügyben a költségvetési csalás miatt fennálló bűnösség azért sem állapítható meg, mivel az ítélet indokolása nem bontotta le számlánkként, időszakonként és alvállalkozónkként azt, hogy a vádlottak közül ki, mikor és milyen mértékben működött közre a fiktív számlák beszerzésében. Terhelt1 I. rendű vádlott bűnösségének esetleges megállapítása esetére a védő indítványozta enyhítő körülményként értékelni fennálló betegségeit, büntetlen előéletét és azt, hogy 2017. év óta büntetőeljárás hatálya alatt áll. Egyúttal vitatta a bűncselekmény megvalósítása és minősítése „szükségképpen elemeinek” – így a halmazat, a hosszú időn át tartó elkövetés és a folytatólagosság – súlyosító körülményként történő értékelését.

[14] **Terhelt2 II. rendű vádlott védője** fellebbezésének indokolásában elsődlegesen azt indítványozta, hogy az ítéltábla a Be. 593. § (1) bekezdés b) pontjának alkalmazásával – az iratok tartalma és a felvett bizonyítás alapján, valamint helyes ténybeli következtetések levonásával – küszöbölje ki az elsőfokú ítélet megalapozatlanságát, és annak alapján a II. rendű vádlottat mentse fel az ellene emelt vádak alól. Másodlagos indítványa arra irányult, hogy az ítéltábla a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjának alkalmazásával – a bizonyítást érintő ügyiratok tartalma és helyes ténybeli következtetések útján – küszöbölje ki az elsőfokú ítélet megalapozatlanságát, és ennek eredményeként Terhelt2 II. rendű vádlottat mentse fel az ellene emelt vádak alól. A védő harmadlagos indítványa pedig – az elsőfokú bíróság által megállapított bűnösséggel azonos vagy „redukált” bűnösség megállapítása esetén – a kiszabott büntetés enyhítését célozta.

[15] Terhelt2 II. rendű vádlott védője kifejtette azon álláspontját, mely szerint a II. rendű vádlott az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás alapján nem valósított meg egyetlen

tényállási elemet sem, illetve a bűncselekmények elkövetéséhez segítséget sem nyújtott. Ezzel összefüggésben észrevételezte, hogy a vádirat – a Be. 422. § (1) bekezdés b) pontjában rögzített elvárással ellentétben – nem tartalmazta a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírását. Érvelése szerint a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján Terhelt2 II. rendű vádlott esetében nem merült fel a számlák kiállíttatására utaló adat, méghozzá azért nem, mert ilyen valójában nem is történt, márpedig költségvetési csalás esetén bűnsegédi magatartás nem valósítható meg a munkavégzés szervezésével és tényleges irányításával. A védő kifogásolta továbbá, hogy az eljárásban tanúként érintett tanúl könyvelőnek indokolatlanul „alacsony” szerep jutott, és a törvényszék a bizonyítékok nem megfelelő értékelése alapján jutott arra a megállapításra, hogy a könyvelő nem bírt tudomással a bizonylatok valótlán tartalmáról. Végezetül kifejtette, hogy Terhelt2 II. rendű vádlottnak semmiféle ráhatása nem volt az ügyben érintett gazdasági társaságok által igénybe vett alvállalkozók és szubalvállalkozók működésére, ezzel az információval is kizárólag tanúl könyvelő rendelkezett.

[16] **Terhelt3 III. rendű vádlott védője** fellebbezésének indokolásában a korábban bejelentett fellebbezését fenntartotta, azonban annak irányát megváltoztatva immár abszolút eljárási szabálysértést észrevételezett, és erre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

[17] Ennek indokaként rámutatott arra, hogy ugyan Terhelt1 I. rendű vádlott a 2021. május 18. napján megtartott előkészítő ülésen – a szükséges figyelmeztetések elhangzása előtt – kijelentette, hogy nem akar részt venni a tárgyaláson, ezt követően azonban – a vonatkozó figyelmeztetések elhangzása után, azok ismeretében – nem tett olyan egyértelmű nyilatkozatot, mely szerint a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemond. Ezzel összefüggésben kifejtette azon álláspontját, hogy a figyelmeztetések előtt tett terhelti nyilatkozat egyrészt irreleváns, másrészt pedig az nem konkrét és egyértelmű, továbbá az I. rendű vádlott kizárólag arra nézve tett nyilatkozatot, hogy a védőjét megbízza a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával.

[18] Terhelt3 III. rendű vádlott védője kifogásolta továbbá, hogy habár Terhelt1 I. rendű vádlott a 2021. október 5. napján megtartott tárgyaláson nem jelent meg, ennek ellenére – védője útján – írásbeli vallomást juttatott el az elsőfokú bírósághoz, amely a tárgyaláson ismertetésre is került. A védői érvelés szerint az I. rendű vádlott az írásbeli vallomásával bejelentette, hogy a tárgyaláson jelen kíván lenni [Be. 431. § (2) bekezdés], és ugyan vallomása legvégén kijelentette, hogy a tárgyaláson továbbra sem kíván megjelenni, ezt ugyanakkor a törvényszék végzésével nem engedélyezte, márpedig a terhelt ismételten csak a bíróság engedélyével mondhat le a tárgyaláson való jelenlét jogáról. Ilyen kifejezett engedélyező végzés hiányában ugyanakkor Terhelt1 I. rendű vádlott tárgyaláson való jelenléte kötelező lett volna, a távollétében pedig nem lehetett volna bizonyítást felvenni. Mindez pedig – a védő álláspontja szerint – összességében azt eredményezte, hogy a bíróság olyan személy távollétében tartotta meg a tárgyalást, akinek a jelenléte kötelező lett volna, ami a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértésnek minősül.

[19] Terhelt3 III. rendű vádlott védője az ítéltáblára 2024. július 2. napján benyújtott beadványában a fellebbezésének írásbeli indokolásában foglaltakat annyiban egészítette ki, hogy – a Btk. 97. § (1)-(2) bekezdéseire, valamint a 2009. évi XLVII. törvény vonatkozó szabályaira figyelemmel – a III. rendű vádlott előéleti adatai körében a Szolnoki Járásbíróság

1.Bk.152/2013/2. számú határozata folytán történt elítélés ténye már nem szerepel, az ugyanis 2024. június 14. napján törlésre került a bünygyi nyilvántartásból. Ebből következően ugyanakkor Terhelt3 III. rendű vádlott büntetlen előéletűnek tekintendő, továbbá nem értékelhető esetében a felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt történt elkövetés sem, ekként nincs törvényi akadály a szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének.

[20] **A Szegedi Fellebbviteli Főügyészség Bf.139/2023/6. számú átiratában** az ügyészség által bejelentett fellebbezést – annak indokaival egyezően – fenntartotta, míg a védelmi fellebbezéseket nem tartotta alaposnak. A költségvetési csalás büntettének minősítésével összefüggésben kifejtette, hogy mivel a valótlan tartalmú adóbevallásokat nem a cég képviselője, hanem a könyvelő nyújtotta be az adóhatósághoz, ezért a költségvetési csalást megvalósító elkövetési magatartást egyedül ő fejtette ki, ezáltal a könyvelő a büncselekmény önálló tette, büntethetősége azonban tévedése folytán kizárt. Ebben az esetben pedig a könyvelőt tévedésbe ejtő és a büncselekmény elkövetéséhez őt felhasználó ügyvezető vonható büntetőjogi felelősségre, aki viszont a költségvetési csalást közvetett tettesként valósítja meg. Mindezek alapján – az ügyészségi álláspont szerint – Terhelt1 I. rendű vádlott a tényállás I/A-I/K. és II/A-II/F. pontjaiban írt cselekményeket a Btk. 13. § (2) bekezdése szerinti közvetett tettesként követte el.

[21] A fellebbviteli főügyészség képviselője átiratában észrevételeket tett a jogi indokolás hiányosságaival összefüggésben, így annak több ponton történő kiegészítését indítványozta egyrészt a keretjogszabályokat kitöltő jogszabályi rendelkezésekkel, másrészt a cselekmény elbírálás időpontjában továbbra is fennálló büntetendőségével, valamint a közbizalom elleni büncselekmény folytatólagosan elkövetettkénti minősítésével összefüggésben.

[22] A büntetés kiszabása körében kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság valamennyi vádlott esetében indokolatlanul jelentős mértékben tért el a javukra a büntetési tételkeret középértékétől, ami aránytalanul enyhe büntetések kiszabását eredményezte. A fellebbviteli főügyészség képviselője a büntetések súlyosítására irányuló indítványa körében Terhelt1 I. rendű vádlott esetében a cselekmények többszörös halmazatára és a kitartó szándékkal, hosszabb időn keresztül történő és több adóbevallási időszakot érintő elkövetésre; Terhelt2 II. rendű vádlott esetében a büntetőeljárások hatálya alatti elkövetésre; Terhelt3 III. rendű vádlott esetében pedig a büntetőeljárás hatálya és felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatti elkövetésre utalt, mely körülmények a velük szemben kiszabott szabadságvesztés büntetések súlyosítását indokolják.

[23] A Szegedi Fellebbviteli Főügyészség képviselője összességében azt indítványozta, hogy az ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezések folytán felülbírált részét változtassa meg akként, hogy Terhelt1 I. rendű vádlott gazdálkodás rendjét sértő és közbizalom elleni büncselekményét közvetett tettesként elkövetettnek minősítse; a Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 II. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát súlyosítsa, a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését mellőzze; az I. rendű és a II. rendű vádlottat közügyektől eltiltásra is ítélje; a Terhelt3 III. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát pedig súlyosítsa. Indítványozta továbbá, hogy az ítéltábla az elsőfokú ítélet egyéb rendelkezéseit hagyja helyben azzal, hogy a vádlottak által megvalósított költségvetést károsító büncselekmény jogszabályi alapjának megjelölése helyesen: Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont 3. fordulat és (5) bekezdés b) pont 2. fordulat; a

foglalkozástól eltiltás helyes megnevezése pedig Terhelt1 I. rendű vádlott vonatkozásában: gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltás.

[24] Terhelt3 III. rendű vádlott védőjének fellebbezés indokolásában kifejtett álláspontjával összefüggésben a Szegedi Fellebbviteli Főügyészség képviselője észrevételezte, hogy Terhelt1 I. rendű vádlott tárgyaláson való jelenlét jogáról történő lemondására a törvénynek megfelelően került sor. Az pedig, hogy az engedélyezés tárgyában a törvényszék elmulasztott – egyébként pervezető jellegű – végzést hozni, kétségtelenül eljárási szabálysértésnek tekinthető, annak azonban az eljárás lefolytatásra nem volt érdemi kihatása, ezért csupán annak megállapítása indokolt. Az irányadó bírói gyakorlatra utalva kifejtette továbbá azon álláspontját, mely szerint a III. rendű vádlott védője által felvetettek alapossága esetén is, az I. rendű vádlott tekintetében fennálló esetleges abszolút eljárási szabálysértés sem eredményezné szükségképpen az elsőfokú ítélet teljes hatályon kívül helyezését, mivel a tettes bűnösségének kimondása nem feltétele a részes büntetőjogi felelőssége megállapításának, így arra önállóan, külön eljárásban is sor kerülhet. A fellebbviteli főügyészség képviselője összességében tehát fenntartotta az átiratában foglaltakat azzal a helyesbítéssel, hogy az átirat 3. oldal utolsó bekezdésében – a 6. oldalon kifejtettekből következően – helyesen I-III. rendű vádlottat kell érteni.

[25] Terhelt1 I. rendű vádlott védője a fellebbezési nyilvános ülésen történt felszólalásában a fellebbezésének írásbeli indokolásában kifejtetteket fenntartva kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság indokolása anyagi jogi és logikai hibákban szenved, az hiányosnak tekinthető, továbbá iratellenes megállapításokat és helytelen ténybeli következtetéseket tartalmaz. Érvelése szerint, önmagában a veszteséges üzleti tevékenység nem szolgálhat a büntetőjogi felelősség megállapításának alapjául, ezzel összefüggésben pedig tévesnek minősítette a törvényszék azon okfejtését, mely szerint az alvállalkozók igénybevitelére gazdasági szükségszerűség hiányában került sor. Az I. rendű vádlott védőjének álláspontja szerint a beszerzett bizonyítékok ellentmondanak annak a megállapításnak, hogy az eljárás tárgyát képező bizonylatok valótlan tartalmúak lennének. A védő kifogásolta továbbá, hogy az elkövetési magatartás nem lett pontosan meghatározva, valamint az sem nyert kétséget kizáró módon bizonyítást, hogy Terhelt1 I. rendű vádlott tudata átfogta volna a számlák fiktív voltát. A védői érvelés szerint az I. rendű vádlott esetében nem állapítható meg a szándékos elkövetés, cselekvőségét a kellő körülmények hiánya jellemezte, ami azonban büntetőjogi felelősséget nem alapol meg. Terhelt1 I. rendű vádlott védője a büntetés lényeges enyhítését célzó fellebbezésének indokaként indítványozta az I. rendű vádlott javára enyhítő körülményként értékelni fennálló betegségeit, kóros elmeállapotát, az időmúlást és az önkéntes megtérítést.

[26] Terhelt2 II. rendű vádlott védője a fellebbezési nyilvános ülésen történt felszólalásában a fellebbezésének írásbeli indokolásában foglaltakat szintén változatlan tartalommal fenntartotta. Kiemelte, hogy a II. rendű vádlott bűnös cselekvőségét megalapozó elkövetési magatartás nem került pontosan leírásra, ami viszont a tényállásban rögzítésre került, az nem alkalmas a költségvetési csaláshoz nyújtott bűnszervezési közreműködés megállapítására. Mindezek alapján a védő elsődlegesen Terhelt2 II. rendű vádlott felmentését, másodlagosan pedig a vele szemben kiszabott büntetés enyhítését indítványozta.

[27] Terhelt3 III. rendű vádlott védője a fellebbezési nyilvános ülésen történt felszólalásában a fellebbezésének írásbeli indokolásában, illetve annak kiegészítésében

foglaltakat változatlanul fenntartotta. További eljárási szabálysértést észrevételezett azáltal, hogy az elsőfokú bíróság az ügyben 2021. október 5. napján és 2021. december 10. napján megtartott tárgyaláson az eljáró tanács összetételében bekövetkezett változásra figyelemmel a tárgyalást nem ismételte meg. A védő álláspontja szerint a munkavégzés szervezése és irányítása önmagában nem alapoz meg bűnsegédi közreműködést, a számlák III. rendű vádlott általi kiállíttatása pedig kizárólag tanúl könyvelő ellentmondásos és saját felelősségét minimalizáló vallomásain alapul. Kifogásolta a bizonyítékok oly módon történő értékelését, hogy a törvényszék tanúl vallomásainak egy részét elvetette, míg egyéb részeit valósnak fogadta el annak ellenére, azt az egyéb bizonyítékok nem támasztották alá.

[28] Terhelt3 III. rendű vádlott védője az elsőfokú ítélet jogi indokolását több ponton önellentmondásosnak és hiányosnak találta. Kifejtette azon álláspontját, mely szerint költségvetési csalás esetében nem akármilyen közreműködés valósít meg bűncselekményt, a bűnsegéd magatartásának ugyanis szorosan kapcsolódnia kell a tettesi alapcselekményhez. A hamis magánokirat felhasználása vétségével összefüggésben a III. rendű vádlott védője hiányolta a konkrét elkövetési magatartást megalapozó tényállás rögzítését, ezért ezen cselekmény vonatkozásában Terhelt3 III. rendű vádlott felmentésére tett indítványt. A védői érvelés szerint a pénzbüntetés kiszabása törvénysértő, mivel a III. rendű vádlott nem rendelkezik megfelelő jövedelemmel, illetve vagyonnal. A fellebbezés indokolásának kiegészítésében foglaltakat fenntartva a büntetéskiszabási körülmények korrekciójának elvégzését, és erre figyelemmel – a belső arányosság követelményének is megfelelően – a III. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés enyhítését és a végrehajtás próbaidőre történő felfüggesztését indítványozta.

[29] A bejelentett fellebbezések irányára figyelemmel a másodfokú bíróság a fellebbezésekkel sérelmezett ítéletet és az azt megelőző bírósági eljárást teljeskörűen felülbírált [Be. 590. § (1)-(2), (7), (9) és (10) bekezdései].

[30] Ennek alapján megállapította, hogy a törvényszék nem vétett olyan eljárási szabálysértést, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményezte volna. Ezzel összefüggésben az ítéltábla csupán részben osztotta Terhelt3 III. rendű vádlott védőjének fellebbezés indokolásában kifejtett – abszolút hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértéssel kapcsolatos – álláspontját.

[31] Terhelt1 I. rendű vádlott az ügyben 2021. május 18. napján megtartott előkészítő ülésen egyértelmű nyilatkozatot tett arra vonatkozóan, hogy az eljárás további szakaszában – vagyis a tárgyaláson – nem kíván részt venni. Az ezt követően elhangzott – egyébként a III. rendű vádlott védője által sem vitatottan teljeskörű – figyelmeztetéseket és tájékoztatást az I. rendű vádlott a saját nyilatkozata szerint megértette, majd pedig a figyelmeztetések szerinti tartalommal megbízta a védőjét a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával, aki a megbízást elfogadta [Szolnoki Törvényszék 5.B.32/2021/7. sorszámú jegyzőkönyv 4. oldal]. Mindezek alapján – habár a figyelmeztetések elhangzását követően az I. rendű vádlott ismételt és kifejezett nyilatkozatára a lemondással összefüggésben kétségtelenül elmaradt – nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor Terhelt1 I. rendű vádlott részére – az erre irányuló kifejezett akaratának megfelelően – engedélyezte a tárgyalásról való távolmaradást.

[32] Terhelt1 I. rendű vádlott védője 2021. október 5. napján benyújtotta a törvényszéken az I. rendű vádlott írásbeli vallomását [Szolnoki Törvényszék 5.B.32/2021/19. sorszám], amelyet az elsőfokú bíróság az ügyben 2021. október 5. napján megtartott tárgyaláson ismertetett [Szolnoki Törvényszék 5.B.32/2021/18. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal]. Terhelt1 I. rendű vádlott az írásbeli vallomását azzal zárta, hogy a tárgyalásokon – folyamatosan változó egészségi- és lelkiállapota miatt – nem kíván részt venni.

[33] A vádlott az ügydöntő határozat kihirdetéséig bejelentheti, hogy a tárgyaláson jelen kíván lenni, a bejelentés bírósághoz érkezésekor a 430. § (1) bekezdésében meghatározott nyilatkozat hatályát veszti. Ilyen bejelentésnek kell tekinteni, ha a vádlott olyan nyilatkozatot tesz, amely értelmében a tárgyalás, illetve a bizonyítás lefolytatását, egyes bizonyítási eszközök megvizsgálását közvetlenül figyelemmel kívánja kísérni vagy abban tevőlegesen részt kíván venni, különösen, ha vallomást vagy észrevételt kíván tenni, továbbá akkor is, ha vallomást vagy észrevételt tesz. Ha a vádlott bejelentette, hogy a tárgyaláson jelen kíván lenni, utóbb a tárgyaláson való jelenlét jogáról ismételten csak a bíróság engedélyével mondhat le. Az engedélyezés tárgyában hozott végzés ellen nincs helye fellebbezésnek [Be. 431. § (1)-(3) bekezdései]. A bíróság nem ügydöntő végzéssel határoz különösen a vádlottnak a tárgyaláson való jelenlét jogáról való ismételt lemondásának engedélyezése tárgyában [Be. 449. § (3) bekezdés f) pont].

[34] Figyelemmel arra, hogy Terhelt1 I. rendű vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról történt lemondását követően az ügyben írásbeli vallomást tett, ezért ezt a körülményt – a Be. 431. § (1)-(2) bekezdéseiből következően – valóban olyan bejelentésnek kell tekinteni, hogy a tárgyaláson jelen kíván lenni. Írásbeli vallomása legvégén ugyanakkor az I. rendű vádlott ismételten olyan kifejezett nyilatkozatot tett, amely felülírta a törvényi vélelem szerinti tartalmú bejelentést, és ezáltal Terhelt1 I. rendű vádlott – nyilvánvalóan a korábbiakban vele közölt figyelmeztetések ismeretében – újfent lemondott a tárgyaláson való jelenlét jogáról.

[35] Miként arra az ítéltábla a fentiekben már utalt, a Be. 431. § (1) bekezdés szerinti bejelentést, illetve a (2) bekezdés alapján ennek tekintendő vádlotti magatartást (vallomástételt) követően a terhelt a tárgyaláson való jelenlét jogáról ismételten már csak a bíróság engedélyével mondhat le azzal, hogy az engedélyezés nem ügydöntő végzés formájában történik.

[36] Tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság a tárgyaláson való jelenlét jogáról történt ismételt lemondás engedélyezése tárgyában elmulasztott határozati formában – nem ügydöntő végzéssel – dönteni, ezért ezen mulasztása kétségtelenül relatív eljárási szabálysértésnek minősül, mindez azonban semmiképpen sem értékelhető akként, hogy a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező [Be. 608. § (1) bekezdés d) pont]. Mindezek alapján az ítéltábla csupán a Be. 449. § (3) bekezdés f) pontjának figyelmen kívül hagyásából eredő relatív eljárási szabálysértés megtörténtének megállapítására szorítkozott.

[37] A törvényszék egyes bizonyítási indítványok elutasításának elmulasztásával összefüggésben is eljárási szabályt sértett. A rendelkezésre álló iratok tanúsága szerint ugyanis Terhelt3 III. rendű vádlott védője bizonyítási indítványt terjesztett elő – többek között – a nyomozás során beszerzett igazságügyi írásszakértői vélemény kiegészítése (tanú5 és

néhai tanú_6 írásmintájának összevetése), valamint a cég1 és a cég_2 felszámolási és adóellenőrzési iratanyagának beszerzése érdekében [Szolnoki Törvényszék 5.B.32/2021/7. sorszámú jegyzőkönyv 10. oldal és 5.B.32/2021/8. sorszámú utóirat].

[38] Az elsőfokú bíróság a szóban forgó bizonyítási indítványokkal összefüggésben döntést nem hozott, ugyanakkor azok teljesítése iránt nem intézkedett, amiből az a következtetés vonható le, hogy az előterjesztett bizonyítási indítványoknak nem adott helyt, erről azonban egyrészt elmulasztott – a Be. 449. § (4) bekezdés h) pontja szerinti – pervezető végzéssel rendelkezni, másrészt pedig a bizonyítási indítványok elutasításának indokairól sem adott számot az elsőfokú ítélet indokolásában.

[39] Az ügydöntő határozat indokolása tartalmazza – többek között – a határozat egyéb rendelkezéseinek és az indítványok, így különösen a bizonyítási indítványok elutasításának indokolását, az alkalmazott jogszabályok megjelölésével [Be. 561. § (3) bekezdés f) pont].

[40] Az indokolási kötelezettség ezen okból történő részbeni megsértését eredményező – az ügy érdemére azonban kihatással nem bíró – eljárási szabálysértést az ítéltábla az elsőfokú ítélet indokolásának {elsőfokú ítélet [280] bekezdés} akként történő kiegészítésével orvosolta, hogy azok teljesítése azért nem volt indokolt, mert az azokból származó bizonyítékok alapján sem volt eltérő tényállás megállapítása várható, mindez csupán tehát az eljárás további elhúzódását eredményezte volna.

[41] Miként arra a fellebbezési nyilvános ülésen történt felszólalásában Terhelt3 III. rendű vádlott védője is utalt, az elsőfokú bíróság az eljárás különböző szakaszaiban eltérő összetételű tanácsban járt el. Az ügyben 2021. október 5. napján megtartott tárgyaláson annak megismétlésére kétségtelenül nem került sor, ami ekként a Be. 518. § (3) bekezdés 1. mondatának megsértését eredményezte, ezen eljárási szabálysértést ugyanakkor a törvényszék orvosolta azáltal, hogy a tárgyalást – a korábbi anyaga lényegének ismertetésével – 2021. december 10. napján megismételte [Szolnoki Törvényszék 5.B.32/2021/24. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal]. A tanács összetételében bekövetkezett újabb változás okán pedig az elsőfokú bíróság az ügyben 2022. június 28. napján megtartott tárgyaláson is megismételte a tárgyalást [Szolnoki Törvényszék 5.B.32/2021/42. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal].

[42] Tekintettel arra, hogy a tárgyalás megismétlésével kapcsolatos – előzőkben részletezett – eljárási szabálysértést a törvényszék megfelelően orvosolta, ezért a másodfokú bíróság csupán annak megállapítására szorítkozott.

[43] A törvényszék a tényállás felderítésére irányuló feladatának eleget téve a releváns tények és körülmények tekintetében a szükséges körben és mélységben a bizonyítást lefolytatta. A bizonyítási eljárás során beszerzett, részben egymással ellentétes, részben pedig egymást támogató bizonyítékokat mérlegelési körébe vonta, és részletes, logikus, az iratok tartalmának megfelelő indokát adta annak, hogy Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlott tagadásával szemben miért a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékok – így a vádlottak védekezését több lényeges körülmény tekintetében is megcáfoló tanúvallomások, az igazságügyi szakértői vélemények, az okirati bizonyítékok, így különösen a számlatömbök megvásárlásával kapcsolatos iratok – alapján állapította meg a tényállást.

[44] A bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, a bizonyítás eredményét pedig az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be. 167. § (4) bekezdés]. A bizonyítékok értékelése és a tényállás megállapítása tehát az elsőfokú bíróság feladata, amit önállóan, a vád keretei között végez el. Az elsőfokú bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének kizárólag az képezi korlátját, hogy ezen tevékenységének minden lényeges bizonyítékra kiterjedőnek, iratszerűnek és logikusnak kell lennie.

[45] Figyelemmel arra, hogy ezen feladatának a törvényszék eleget tett, így a másodfokú bíróságnak nincs törvényes lehetősége a bizonyítékok eltérő értékelésére. Mindezek alapján a Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlott felmentését célzó – valójában azonban a bizonyítékok mérlegelését támadó – fellebbezések nem vezethettek eredményre.

[46] Habár az elsőfokú bíróság túlnyomó részben megalapozott tényállást állapított meg, ugyanakkor az ítéltábla – Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja szerint eljárva, a bizonyítást érintő ügyiratok és a másodfokú eljárás során becsatolt iratok tartalma alapján – az elsőfokú bíróság ítéletének a vádra utaló, a vádlottak személyi körülményeire és korábbi elítéléseire vonatkozó megállapításait, valamint tényállását az alábbiak szerint kiegészítette, illetve helyesbítette.

[47] A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Főügyészség képviselője a jogi minősítés tekintetében a tárgyaláson módosította (pontosította) a vádat [Szolnoki Törvényszék 5.B.32/2021/78. sorszámú jegyzőkönyv 53. oldal], így a vádlottakat a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont **1. fordulata**ba ütköző és az (5) bekezdés b) pont **2. fordulat**a szerint minősülő és büntetendő költségvetési csalás büntetettével vádolta, amelyet Terhelt1 I. rendű vádlott közvetett tettesként, míg Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlott bűnsegédként valósított meg {elsőfokú ítélet [1] és [3] bekezdés}.

[48] A vádirat I. vádpontjával érintett részcselekményeket helyesen az I/A. – I/L. vádpontok tartalmazzák {elsőfokú ítélet [1]-[4] bekezdései}.

[49] Terhelt1 I. rendű vádlott érszűkületben, csontritkulásban és nyaki porckorong rendellenességben szenved {elsőfokú ítélet [6] bekezdés}.

[50] Terhelt2 II. rendű vádlott legmagasabb iskolai végzettsége középiskola, nőtlen családi állapotú és egy kiskorú gyermeke van {elsőfokú ítélet [12] bekezdés}.

[51] A Zalaegerszegi Járásbíróság 14.B.141/2015/38. számú ítélete a Zalaegerszegi Törvényszék Bf.524/2016/4. számú határozata folytán emelkedett jogerőre. A jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje **2017. január 20. napjától 2019. január 19. napjáig tartott** {elsőfokú ítélet [14] bekezdés}. Ez utóbbi kiegészítés azért bír érdemi jelentőséggel, mivel az irányadó tényállás szerint a legutolsó részcselekmények elkövetésének időpontja *2017. január 20. napja* [I/L. és II/F. tényállási pontok]. Az irányadó bírói gyakorlat szerint a felfüggesztett szabadságvesztés próbaidejére vonatkozóan az ún.

anyagi jogi határidők számítására irányadó szabályokat kell alkalmazni, ebből következően a próbaidő számításánál a kezdőnap – vagyis az ítélet jogerőre emelkedésének napja – is beleszámít a határidőbe [BJD 9951]. Mindez jelen ügyben Terhelt2 II. rendű vádlott esetében azt eredményezi, hogy a terhére rótt bűncselekményeket a vele szemben a Zalaegerszegi Járásbíróság 14.B.141/2015/38. számú jogerős ítéletével kiszabott 1 év 6 hónap szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje alatt valósította meg.

[52] Az elsőfokú ítélet [15] és [16] bekezdéseiben írt elítélések jelen ügyben nem alapozzák meg Terhelt2 II. rendű vádlott büntetett előéletét, mivel ezen elítélésekre a jelen eljárásban elbírált bűncselekmények elkövetését követő időpontokban került sor. Ehelyett annak rögzítése indokolt, hogy Terhelt2 II. rendű vádlott a jelen eljárásban terhére rótt bűncselekményeket az elsőfokú ítélet [15] és [16] bekezdéseiben megjelölt büntetőeljárások hatálya alatt követte el, mivel egyrészt a Karcagi Járásbíróságon 3.B.128/2016. szám alatt indult büntetőügyben a vádemelésre a jelen ügyben elbírált bűncselekmények elkövetésének időszakban került, másrészt pedig a Kecskeméti Törvényszéken 1.B.534/2018. szám alatt indult büntetőügyben a II. rendű vádlott gyanúsítottként történt kihallgatása 2016. szeptember 21. napján történt meg.

[53] Terhelt3 III. rendű vádlott legmagasabb iskolai végzettsége szakmunkásképző iskola {elsőfokú ítélet [17] bekezdés}.

[54] Az ítéltábla mellőzte az elsőfokú ítélet [18] bekezdésének azon megállapítását, mely szerint Terhelt3 III. rendű vádlott büntetett előéletű, továbbá mellőzte az elsőfokú ítélet [19] bekezdését is, ehelyett pedig azt rögzítette, hogy a III. rendű vádlott büntetlen előéletű.

[55] Ezen korrekció indoka, hogy a büntetőjogi felelősség megállapítására, a kiszabott büntetésre és az alkalmazott intézkedésre vonatkozó adatokat közhiteles hatósági nyilvántartás tartalmazza a törvényben meghatározott időpontig, ezt követően azonban hátrányos jogkövetkezmény az elítélés miatt már nem állapítható meg az elítélttel szemben [Btk. 97. § (2) bekezdés]. A másodfokú bírósági eljárásban beszerzett előéleti adatok tanúsága szerint pedig Terhelt3 III. rendű vádlott az elsőfokú ítélet kihirdetését követően – 2024. június 14. napján – mentesült a korábbi elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények hatálya alól, így a jelen eljárásban terhére rótt bűncselekmények elkövetésének időpontjára figyelemmel büntetlen előéletűnek tekintendő.

[56] Az elsőfokú ítélet [20] bekezdésében írt elítélés nem alapozza meg Terhelt3 III. rendű vádlott büntetett előéletét, mivel ezen elítélésre a jelen eljárásban elbírált bűncselekmények elkövetését követő időpontban került sor. Figyelemmel pedig arra a körülményre, hogy a szóban forgó büntetőügyben a III. rendű vádlott gyanúsítottként történt kihallgatása 2017. január 22. napján történt meg, ezért esetében a büntetőeljárás hatálya alatti elkövetés megállapításának sincs ténybeli alapja.

[57] Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlott a cég1 alkalmazottai voltak {elsőfokú ítélet [22] bekezdés}.

[58] Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlott a cég_2 alkalmazottai voltak {elsőfokú ítélet [24] bekezdés}.

[59] Az ítéltábla mellőzte az elsőfokú ítélet [31], [38], [46], [52], [58], [66], [73], [80], [87], [94], [100], [107], [113], [119], [125], [131], [137] és [143] bekezdéseiből a jogszabályokra történő hivatkozásokat. Miként arra átíratában a fellebbviteli főügyészség képviselője is helyesen utalt, az irányadó bírói gyakorlat szerint az ún. keretdiszpozíciókat tartalommal kitöltő jogszabályokat nem a tényállásban, hanem a jogi indokolásban szükséges feltüntetni [BH2007. 218.]. Mindezek alapján az ítéltábla a megjelölt bekezdésekből a jogszabályi hivatkozásokat mellőzte figyelemmel arra, hogy az elsőfokú ítélet jogi indokolása azokat egyébként tartalmazza.

[60] Számítási hibát vétett a törvényszék a költségvetést károsító bűncselekménnyel összefüggésben okozott vagyoni hátrány összegének megállapítása során, amely helyesen 73.185.000,- Ft {elsőfokú ítélet [145] bekezdés}. Ezen helyesbítésre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet jogi indokolását több ponton is ennek megfelelően helyesbítette {elsőfokú ítélet [308] és [334] bekezdés}.

[61] A bűncselekménnyel okozott vagyoni hátrányból Terhelt2 II. rendű vádlott 2024. május 10. napján további 2.000.000,- Ft-ot, míg Terhelt3 III. rendű vádlott 2024. május 24. napján további 3.250.000,- Ft-ot megfizetett a Nemzeti Adó- és Vámhivatal bünyügyi letéti számlájára {elsőfokú ítélet [146] bekezdés}.

[62] A fenti kiegészítésekkel és helyesbítésekkel immár teljes egészében megalapozottá vált tényállás alapján az elsőfokú bíróság helyesen következtetett a vádlottak bűnösségére. Ezzel összefüggésben a törvényszék megfelelően értékelte a rendelkezésre álló szakértői véleményeket, és helyes következtetéseket vont le abból, hogy a valóltan tartalmú bizonylatokat befogadó (haszonhúzó) gazdasági társaságok egyébként megfelelő számú alkalmazottal rendelkeztek, akiket minden esetben – méghozzá naponta, a munka végeztével – kifizettek. E körben az elsőfokú bíróság mindenben helyes okfejtés mentén állapította meg azt, hogy a cég1 és a cég_2 saját munkavállalókkal rendelkezett, ellenben a bizonylatok szintjén beszámoló gazdasági társaságoknak nem voltak alkalmazottai, és azok a számlákon feltüntetett tevékenységet sem folytattak.

[63] Helytállón utalt a törvényszék arra is, hogy a fiktívnek minősített bizonylatokat nem a számlakibocsátó gazdasági társaságok képviseletére jogosult személyek állították ki, illetve írták alá, továbbá a cég_3. nevében kibocsátott számlákat tartalmazó számlatömböt hetekkel a bizonylatokon feltüntetett kiállítási időpontot követően, mindössze egy nappal az adóbevallás benyújtását megelőzően vásárolták meg. Végezetül, a törvényszék azon következtetése is megfelelt a logika szabályainak, hogy a munkavállalók bérezése nem került duplán – egyrészt a haszonhúzó, másrészt pedig a beszámoló cégek révén – kifizetésre.

[64] Az ítéltábla nem osztotta Terhelt2 II. rendű vádlott védőjének azon okfejtését, mely szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás nem tartalmazza a II. rendű vádlott bűnösségét megalapozó azon történeti tényeket, amelyek alapján a tényállásszerű elkövetési magatartása megállapítható lenne. Az I/C., I/F., I/H. és I/L. tényállási pontok kapcsán megállapított tényállás Terhelt2 II. rendű vádlott kifejezett, tevőleges bűnsegedi

magatartását rögzítette, nevezetesen azt, hogy a valótlan tartalmú bizonylatokat a II. rendű vádlott adta át könyvelésre {elsőfokú ítélet [45], [65], [78] és [105] bekezdés}.

[65] Ami ezen túlmenően Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlott jelen ügyben betöltött szerepét illeti, a tanúvallomások alapján egyértelműen megállapítható volt az, hogy az elkövetés időszakában mindketten aktívan szervezték mindkét haszonhúzó gazdasági társaság [cég1 és cég_2] tevékenységét, és miként arra több tanú is rámutatott a vallomásában, lényegében teljesen mindegy volt az, hogy éppen melyikükkel egyeztettek. Az ügyintézés során mindhárom vádlott annak tudatában járt el, hogy Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlott bármikor rendelkezésre állt, ha a cselekménnyel összefüggésben valamit intézni kellett. Egyrészt tehát ez a jellegű passzív „rendelkezésre állás”, másrészt pedig a konkrét ügyintézés a vádlottak szándékát erősítette a bűncselekmények elkövetése során, így Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlott tekintetében megállapítható, hogy azon részcselekmények (számlák) vonatkozásában, amelyeknél tevőleges – vagyis fizikai bűnsegédi közreműködést megalapozó – magatartást nem fejtettek ki (pl. számlák könyvelésre történő átadása), pszichikai bűnsegédi közrehatásuk ettől függetlenül még egyértelműen megállapítható volt.

[66] Az előzőekben kifejtett indokokra figyelemmel tehát helyes volt az elsőfokú bíróság azon álláspontja, mely szerint Terhelt2 II. rendű és Terhelt3 III. rendű vádlottat a költségvetést károsító bűncselekménnyel okozott teljes vagyoni hátrány bekövetkezéséért felelősség terheli, és csupán a törvényszék ezzel kapcsolatos jogi indokolása volt hiányos, amit azonban az ítéltábla a fentiek szerint pótol.

[67] Észlelte a másodfokú bíróság, hogy a törvényszék az ítéletének jogi indokolásában – az 1/1999. Büntető jogegységi határozatban kifejtetteknek megfelelően – elmulasztotta annak vizsgálatát, hogy a kerettényállást tartalommal kitöltő jogszabályokban az elkövetés időpontjához képest bekövetkezett-e olyan változás, amely az eddigi büntetőjogi védelmet esetlegesen megszüntette. Miként arra átiratában a fellebbviteli főügyészség képviselője helyesen hivatkozott, az elsőfokú ítélet jogi indokolása e körben kiegészítésre szorul annyiban, hogy időközben hatályba lépett az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény, melynek 49. § (1)-(8) bekezdései, 58. § (1) bekezdése, 59. § (1) bekezdése és a 2. számú melléklet B/1. pontja az elkövetés időpontjában hatályban volt rendelkezésekkel azonos szabályozást tartalmaz, ekként tehát a büntetőjogi védelem – változatlan formában és tartalommal – továbbra is fennáll.

[68] Az ítéltábla osztotta a fellebbviteli főügyészség átiratában írt azon okfejtést is, mely szerint az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolása kiegészítésre szorul a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 15. § (3) bekezdésére, 165. § (2) bekezdésére és 166. § (2) bekezdésére történő hivatkozással.

[69] Figyelemmel arra, hogy a Btk. 2021. január 1. napjától hatályos 462. § (3) bekezdése alapján az 500.000,- Ft-ot meg nem haladó vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás már nem minősül bűncselekménynek, ezért erre is figyelemmel vizsgálni kellett az alkalmazandó büntető törvény [Btk. 2. §] kérdését, amelyet az elsőfokú bíróság ugyancsak elmulasztott. Ezzel összefüggésben ugyanakkor megállapítható, hogy az okozott vagyoni

hátrány összegére is tekintettel az elbírálás időpontjában hatályos büntető törvény nem biztosított a vádlottakra nézve kedvezőbb elbírálást.

[70] A törvényszék törvényesen minősítette a vádlottak terhére megállapított bűncselekményeket, a költségvetési csalás büntettének jogszabályi alapját ugyanakkor hiányosan jelölte meg, mivel elmulasztotta feltüntetni az elkövetési magatartásra (valótlan tartalmú nyilatkozat tétele) utaló fordulatot [61/2008. BK vélemény 3/a. pont]. Mindezek alapján tehát a vádlottak által megvalósított költségvetési csalás büntettének jogszabályi alapja helyesen: Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont 3. *fordulat*, (5) bekezdés b) pont 2. *fordulat*.

[71] Az ítéltábla nem osztotta a fellebbviteli főügyészség azon álláspontját, mely szerint Terheltl I. rendű vádlott közvetett tettesként valósította meg a terhére rótt bűncselekményeket. Az elsőfokú bíróság ezzel összefüggő – az elsőfokú ítélet [324] bekezdésében megfogalmazott, a könyvelő, mint kvázi teljesítési segéd szerepével kapcsolatos – jogi okfejtésével a másodfokú bíróság is egyetértett azzal, hogy ugyanezt a jogi álláspontot tükrözik még a BH2013. 200. számú jogesetben és a Kúria Bfv.I.587/2022/7. számú végzésének [295] bekezdésében kifejtettek.

[72] A másodfokú bíróság mellőzte a jogi indokolás köréből az elsőfokú ítélet [328] bekezdésében rögzített megállapításokat, mivel a költségvetési csalás törvényi tényállása törvényi egységként kezeli a több költségvetés sérelmét eredményező magatartásokat, így erre figyelemmel nincs helye a folytatólágosság megállapításának.

[73] Az ítéltábla kiegészítette az elsőfokú ítélet [341] bekezdése szerinti jogi indokolást azzal, hogy a fiktív számlákon feltüntetett Áfa tartalom adóbevallásokban történő jogosulatlan levonásba helyezése folytán maguk az adóbevallások is valótlan tartalmúak, amely szintén megalapozza a hamis magánokirat felhasználása vétségének megállapítását.

[74] Ugyancsak kiegészítésre szorult az elsőfokú ítélet [342] bekezdésében kifejtett jogi indokolás, a költségvetési csalással összefüggésben megvalósuló hamis magánokirat felhasználása vétségének rendbelisége ugyanis az adójogi jogviszonyok számához igazodik azzal, hogy a hamis magánokirat felhasználása folytatólágosan elkövetett, ha a hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú – ugyanazon vagy több – magánokiratot, ugyanazon jogviszonyból származó jog vagy kötelezettség létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására többször használják fel, és a folytatólágosság egyéb törvényi feltételei is fennállnak [36/2007. BK vélemény]. Tekintettel arra, hogy jelen ügyben – mindkét haszonhúzó gazdasági társaság esetében külön-külön – ugyanazon adójogviszony keretén belül több valótlan tartalmú magánokirat felhasználására került sor, ezért a közbizalom elleni bűncselekmények erre figyelemmel minősülnek folytatólágosan elkövetettnek.

[75] Észlelte a másodfokú bíróság, hogy a törvényszék pontatlanul hivatkozott a jogi minősítést megalapozó tényállási részekre, ezért az elsőfokú ítélet [344], [345], [346] és [347] bekezdéseit akként pontosította, hogy az ott megjelölt bűncselekményeket – a II. tényállási pont érintetlenül hagyása mellett – helyesen az I/A-I/L. tényállási pontok alapozzák meg.

[76] Ami a büntetés kiszabását illeti, az elsőfokú bíróság által számba vett bűnösségi körülmények korrekcióra szorultak az alábbiak szerint.

[77] A korábbiakban kifejtettekből következően az ítéltábla Terhelt2 II. rendű vádlott terhére további súlyosító körülményként értékelte azt, hogy más ügyben alkalmazott felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt követte el a terhére rótt bűncselekményeket [56/2007. BK vélemény II/2. pont].

[78] A másodfokú bíróság mindhárom vádlott javára további enyhítő körülményként vette figyelembe azt, hogy hosszabb ideje állnak büntetőeljárás hatálya alatt, gyanúsított kihallgatásukra ugyanis Terhelt1 I. rendű vádlott esetében 2019. július 31. napján, Terhelt2 II. rendű vádlott esetében 2019. december 6. napján, Terhelt3 III. rendű vádlott esetében pedig 2019. október 11. napján került sor [56/2007. BK vélemény III/10. pont].

[79] Az ítéltábla Terhelt1 I. rendű vádlott esetében az „előrehaladottabb életkora” helyett az idős korát tekintette enyhítő körülménynak [56/2007. BK vélemény II/4. pont], mellőzte ugyanakkor a beszámítási képessége korlátozottságát nem érintő kóros elmeállapot enyhítő körülményként történő értékelését, mivel az nem könnyítette meg a bűncselekmények elkövetését [ld. 56/2007. BK vélemény II/4. pont].

[80] A másodfokú bíróság Terhelt3 III. rendű vádlott esetében mellőzte a rendezett életkörülményeinek enyhítő hatásúként történő értékelését; míg a súlyosító körülmények köréből mellőzte a büntetett előéletére, a felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt és a büntetőeljárás hatálya alatt történt elkövetésre történő utalást, míg a javára további enyhítő körülményként vette figyelembe a büntetlen előéletét [56/2007. BK vélemény II/1. pont].

[81] A másodfokú bíróság nem osztotta azt a védői érvelést, mely szerint Terhelt3 III. rendű vádlott javára enyhítő körülményként indokolt figyelembe venni az eljárás elhúzódását. A 2/2017. (II. 10.) AB határozat indokolása szerint ugyanis az időmúlás, mint enyhítő körülmény nem azonosítható maradéktalanul az eljárás elhúzódása miatt eltelt idővel. Az időmúlás 56/2007. BK véleményben foglalt meghatározása a bűncselekmény elkövetésétől eltelt hosszabb időt értékeli, míg az eljárás elhúzódásának vizsgálata az alapos gyanú közlésének időpontjától kezdődik. Az időmúlás objektív tényező, míg az eljárás elhúzódásának rögzítése az ítélet indokolásában a bírósági inaktivitás elismerésére is utal. Az eljárás elhúzódásának fogalma tehát azt is kifejezi, hogy a bíróságokat, hatóságokat felelősség terheli azért, hogy a terhelt hosszú ideig állt az eljárás hatálya alatt {2/2017. (II. 10.) AB határozat [95] és [111] bekezdés}.

[82] Figyelemmel azonban arra, hogy jelen ügy kapcsán – az ezzel összefüggő védői okfejtéssel ellentétben – ezt megalapozó hatósági inaktivitás nem volt feltárható, ezért az eljárás elhúzódásának enyhítő körülményként történő értékelésére nem kerülhetett sor.

[83] Az ekként kiegészített és helyesbített bűnösségi körülményekre figyelemmel sem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor arra a megállapításra jutott, hogy a büntetési célok mindhárom vádlott esetében kizárólag szabadságvesztés büntetés kiszabásával biztosíthatók, és helyesen járt el akkor is, amikor a szabadságvesztés tartamát – ugyancsak valamennyi

vádlott esetében – a büntetés enyhítésére vonatkozó rendelkezések alkalmazásával határozta meg.

[84] Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság azon álláspontjával is, mely szerint a büntetési célok Terhelt1 I. rendű vádlott esetében – személyi körülményeire figyelemmel – a szabadságvesztés büntetés tényleges végrehajtása nélkül, a végrehajtás próbaidőre történő felfüggesztésével is elérhetőnek látszanak. A törvényszék az I. rendű vádlott vonatkozásában mind a szabadságvesztés, mind pedig a felfüggesztés próbaidejét arányos tartamban állapította meg, melynek sem a lényeges súlyosítása, sem pedig a lényeges enyhítése nem indokolt.

[85] Törvénysértőnek találta ugyanakkor a másodfokú bíróság a pénzbüntetés kiszabását. Akit ugyanis haszonszerzés céljából elkövetett bűncselekmény miatt határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélnék, *ha megfelelő jövedelme vagy vagyona van*, pénzbüntetésre is kell ítélni [Btk. 50. § (2) bekezdés]. Ebből következően pénzbüntetés kiszabására – többek között – kizárólag akkor kerülhet sor, ha az elkövetőnek megfelelő jövedelme vagy vagyona van.

[86] Az elsőfokú bíróság az ítéletének [363] bekezdésében kifejezetten kiemelte azt, hogy a vádlottak jövedelmi és vagyoni viszonyai nem ismertek, mely megállapítás egyébként összhangban áll az elsőfokú ítélet [6], [12] és [17] bekezdéseiben rögzítettekkel. Márpedig megfelelő jövedelem vagy vagyon hiányában a pénzbüntetés kiszabásának hivatkozott törvényi feltétele nem áll fenn, ebből következően tehát annak alkalmazása törvénysértő. Erre figyelemmel a másodfokú bíróság mindhárom vádlottal szemben mellőzte a pénzbüntetés kiszabását annak további megjegyzésével, hogy az elsőfokú bíróság pénzbüntetés átváltoztatásáról szóló rendelkezése egyébként hiányos is volt, mivel az – a Btk. 51. § (2) bekezdésében kifejtettekkel ellentétben – nem tartalmazta a szabadságvesztés végrehajtási fokozatának megjelölését.

[87] Terhelt1 I. rendű vádlott esetében a foglalkozástól eltiltás büntetés kiszabása törvényes, annak tartama pedig arányos volt, észlelte ugyanakkor az ítéltábla, hogy a törvényszék ítéletének rendelkező részében pontatlanul jelölte meg a foglalkozástól eltiltás megnevezését, azért azt akként pontosította, hogy az I. rendű vádlottat a gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól tekintette eltiltottnak.

[88] A másodfokú bíróság megítélése szerint a szabadságvesztés tartama Terhelt2 II. rendű vádlott vonatkozásában is arányos, így annak lényeges súlyosítása nem volt indokolt. Tévedett ugyanakkor a törvényszék, amikor nem észlelte azt, hogy a II. rendű vádlott a vele szemben más ügyben alkalmazott felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt követte el a terhére rótt bűncselekményeket. Az elsőfokú ítélet I/L. és II/F. tényállási pontjaiban írt részecselekmények elkövetésére ugyanis a Zalaegerszegi Járásbíróság 14.B.141/2015/38. számú jogerős ítéletével kiszabott szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje alatt került sor. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság törvénysértő módon rendelkezett a II. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztéséről, a szabadságvesztés végrehajtása ugyanis nem függeszthető fel azzal szemben, aki a szándékos bűncselekményt a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje alatt követte el [Btk. 86. § (2) bekezdés c) pont]. Mindezek alapján az ítéltábla Terhelt2 II. rendű vádlott vonatkozásában a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést mellőzte.

[89] A szabadságvesztés felfüggesztésére vonatkozó rendelkezés mellőzése folytán az ítéltábla úgy ítélte meg, hogy a szándékos bűncselekmények elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt Terhelt2 II. rendű vádlott méltatlanná vált arra, hogy a közügyek gyakorlásában részt vegyen, ezért őt 2 év közügyektől eltiltásra is ítélte [Btk. 61. § (1) bekezdés és 62. § (1) bekezdés].

[90] Bár a törvényszék az ezzel kapcsolatos rendelkezés meghozatalát elmulasztotta, a másodfokú bíróságnak ugyanakkor mégsem kellett rendelkeznie a más ügyben alkalmazott felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendeléséről [Btk. 87. § b) pont]. Ennek indoka, hogy a Bv. tv. 28. § (1) bekezdés d) pontja alapján az 5 évet el nem érő tartamú szabadságvesztés végrehajthatósága 5 év elteltével elévül. Az elévülés pedig – a Bv. tv. 29. § (1) bekezdése alapján – a próbaidő leteltének napjával kezdődik. Mindez Terhelt2 II. rendű vádlott esetében azt jelentette, hogy a Zalaegerszegi Járásbíróság 14.B.141/2015/38. számú jogerős ítéletével kiszabott 1 év 6 hónap szabadságvesztés végrehajthatóságának elévülési ideje 2019. január 19. napján kezdődött el, és a végrehajthatóság az ettől a naptól számított 5 év elteltével, vagyis 2024. január 18. napján elévült.

[91] Terhelt2 II. rendű vádlott esetében a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó rendelkezés mellőzésére figyelemmel pontosításra szorult a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjával kapcsolatos rendelkezés, mivel a „szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetére” kitétel feltüntetése szükségtelenné vált.

[92] Terhelt3 III. rendű vádlott esetében a bűnösségi körülmények fentiekben részletezett jelentős átalakulása – az enyhítő körülmények körének bővülésére, a súlyosító körülmények számának csökkenésére és a belső arányosság követelményének szem előtt tartására is figyelemmel – indokoltá tette a vele szemben kiszabott büntetés felülvizsgálatát. Ennek körében az ítéltábla – osztva a III. rendű vádlott védőjének ezzel kapcsolatos okfejtését – arra az álláspontra helyezkedett, hogy esetében a büntetési célok rövidebb tartamú, végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabásával is hatékonyan biztosíthatók.

[93] Mindezek alapján a másodfokú bíróság a III. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát a rendelkező részben írtak szerint enyhítette [Btk. 82. § (1) bekezdés, a (2) bekezdés b) pont és a (4) bekezdésre figyelemmel alkalmazott (2) bekezdés c) pont].

[94] Az ítéltábla a Terhelt3 III. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette [Btk. 85. § (1)-(2) bekezdései] annak megállapításával, hogy a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén a III. rendű vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[95] A III. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztésére figyelemmel a másodfokú bíróság a közügyektől eltiltás kiszabását mellőzte.

[96] A törvényszék a bűnügyi költség összegének megállapításával összefüggésben téves jogi álláspontot fogalmazott meg az elsőfokú ítélet [366] bekezdésében. Ennek indoka, hogy a bírósági eljárás során felmerült igazságügyi könyvszakértői díj viselésével kapcsolatos rendelkezés meghozatalának valójában nem volt akadálya, a megállapított szakértői díj ugyanis előzetesen végrehajtható [Be. 460. § (3) bekezdés]. Erre figyelemmel a másodfokú bíróság megállapította, hogy az eljárás során 826.420,- Ft bűnügyi költség merült fel, amelyből a mindhárom vádlott által egyetemlegesen viselendő bűnügyi költség összege 752.720,- Ft, az elhalasztott tárgyaláson felmerült 9.200,- Ft bűnügyi költséget pedig az állam viseli [Be. 574. § (3) bekezdés].

[97] Észlelte az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság által felhívott jogszabályok több esetben kiegészítésre, illetve helyesbítésre szorultak. Ennek megfelelően a másodfokú bíróság – mint szükségtelet – mellőzte a Btk. 33. § (1) bekezdés a) pontjára történő hivatkozást, egyúttal azonban felhívta a Btk. 36. §-át {elsőfokú ítélet [352] bekezdés}. Az ítéltábla kiegészítette az elsőfokú ítélet [353] bekezdését a Btk. 79. §-ára, az elsőfokú ítélet [362] bekezdését a Btk. 54. § a) pontjára, az elsőfokú ítélet [364] bekezdését pedig a Btk. 38. § (1) bekezdésére történő utalással.

[98] A fentiekben kifejtettekből következően az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét – a Be. 606. § (1) bekezdése alapján eljárva – a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta, egyebekben pedig – a Be. 605. § (1) bekezdése alapján – helybenhagyta.

[99] Az ítélet elleni fellebbezési jog kizárása a Be. 615. § (1)-(2) bekezdésein alapul.

Szeged, 2024. július 2.

dr. Nagy Erzsébet
a tanács elnöke

dr. Kóbor Jenő
előadó bíró

dr. Katona Dorottya
bíró

A eljárást segítő 6 Bf.III.45/2024/16. számú ítélete és a Szolnoki Törvényszék 5.B.32/2021/84. számú ítélete a jelen ítéletben foglalt változtatásokkal a mai napon *jogerőre emelkedett*.

Szeged, 2024. július 2.

dr. Nagy Erzsébet
a tanács elnöke